

La Directiva Marc de l'Aigua i els Cabals de Manteniment

La Directiva 2000/60/CE per la qual s'estableix un marc comunitari d'actuació en l'àmbit de la política d'aigües —coneguda més com la “Directiva Marc de l'Aigua”— tot i el seu nom, més que referir-se a una visió i regulació global dels usos i aprofitaments de l'aigua, té un plantejament ambiental. I això ve donat clarament per que els seus objectius són millorar l'estat ecològic i biològic de les masses d'aigua —rius, rierols, estanys, etcètera. Aspectes com ara la regulació de l'ús de l'aigua, la regulació del domini públic hidràulic o la titularitat dels recursos queden en un segon pla.

És per això que l'INSTITUT AGRÍCOLA hem estat sempre amatents i recelosos de la posada en pràctica d'aquesta Directiva. No per que no estem conformes amb que la vida faunística i florística dels nostres llacs i rius no s'hagi de mantenir, sinó per que, com molts cops ha passat, malauradament, **amb l'estandart de la protecció del medi ambient, hem deixat perdre o limitat ostensiblement activitats econòmiques.** I això, especialment quan afecta a la reducció de terres de cultiu, projectes d'irrigació, o qualsevol altre actuació que impacti en obtenir un major rendiment productiu del sòl agrari, no es pot permetre. En un mercat d'aliments depenent, com el nostre, en sobre mesura de l'exterior, l'auto abastiment ha ser una prioritat.

Un altre aspecte que ens preocupa és que per a la implementació d'aquesta Directiva, com ve essent “tradicional”, es deixa al criteri de cada Estat membre prendre les actuacions i mesures adients per a donar compliment als objectius marcats. La Unió Europea després ja s'encarregarà de fiscalitzar si s'ha fet bé o no, i imposarà les mesures o sancions escaients.

Al nostre país, donades les competències que tenen les Comunitats Autònomes, això significa que cadascuna interpretarà i aplicarà la Directiva al seu gust. Fins i tot, en el cas de Catalunya, es dona el cas que no tot el territori autonòmic queda en mans del Govern català. Solament ho serà el que es coneix com a les Conques Internes de Catalunya. És a dir, totes aquelles aigües que neixen i desaigüen en territori català. Aquelles que vagin a parar a l'Ebre, per tant, en queden excloses de la gestió.

Conseqüentment, des de l'INSTITUT AGRÍCOLA, voldríem que l'aplicació de la Directiva Marc de l'Aigua fos homogènia i consensuada en tot el territori estatal, i no trobar-nos, com ja es planteja de fa anys, una adaptació per a cada Demarcació hidrogràfica. Demarcacions que són: una per a cada Conques Internes (Galícia costa, País Basc, Catalunya, Andalusia Atlàntica, Andalusia Mediterrània, illes Balears i illes Canàries), una per a cada Conca intracomunitàries (Guadalquivir, Xúquer i Segura) i una per cadascuna de les conques compartides amb altres països (Miño-Sil, Cantàbric, Duero, Tajo, Guadiana, Ebre, Ceuta i Melilla). Això representen divuit plantejaments que poden ser del tot dispers.

La implantació a Catalunya

Especialment a Catalunya, quan entrem en temes ambientals, els nostres governants solen partir de ser massa ortodoxes i estrictes. Exemples clars, i dels que malauradament ens fem ressò de fa temps, són que una tercera part del nostre territori està protegit per la Xarxa Natura 2000 o la pèrdua de milers d'hectàrees regables al canal Segarra-Garrigues.

Aquí l'instrument que s'ha elaborat per aplicar la Directiva a Catalunya és el Pla de gestió de l'aigua a Catalunya —aprovat amb el Reial Decret 1219/2011. Document que està format per tres parts:

- **Pla de Gestió del districte de conca fluvial de Catalunya:** Instrument de planificació de l'aigua, amb les actuacions i mesures necessàries per arribar als objectius, dins les conques internes de Catalunya. Actualment està en informació pública —fins a mitjans de setembre— el seu text, corresponent al període 2016 a 2021.
- **Programa de mesures:** Preveu les mesures bàsiques o complementàries per assolir els objectius ambientals, especialment els de la Directiva Marc de l'Aigua. Abasta tant les conques internes com les conques de l'Ebre. També, com l'anterior, està en informació pública —fins a mitjans de setembre— el seu text, corresponent al període 2016 a 2021.
- **Propostes al Pla de gestió de la demarcació hidrogràfica de l'Ebre:** Elaborades per l'Agència Catalana de l'Aigua com a aportacions al Pla Hidrològic de l'Ebre.

Documents aquests, i especialment els que estan ara a sotmesos a informació pública, que us encoratgem a llegir i fer-hi, si escau, les aportacions i observacions pertinents. Penseu que el futur immediat de l'ús de l'aigua, que ha de ser per a tothom, està en joc. Evidentment, compteu amb que nosaltres hi farem sentir la nostra veu.

Els cabals ambientals

Com ja hem dit la Directiva Marc de l'Aigua focalitza molt la seva fiscalització en els aspectes ambientals de l'aigua. Conseqüentment, tant al Pla de Gestió com al Programa de mesures aquests temes hi han de constar. Però una cosa és tenir-ho present i l'altre és, molt diferent, anar més enllà. I això és del que ens queixem i portem protestant des de fa temps. Un resum de les nostres aportacions fetes al Pla de Gestió ja us les vam mencionar a la Drecera de setembre-octubre de 2014, a la qual ens remetem.

Un dels punts en els quals estem més en desacord és en la forma de determinar i aplicar els cabals de manteniment. Concepte aquest que es defineix legalment com a aquell que contribueix a “*assolir el bon estat o bon potencial ecològic als rius o a les aigües de transició i manté, com a mínim, la vida piscícola que de manera natural habitaria o podria habitar al riu, així com la vegetació de ribera*”. Teòricament la seva aplicació ha de permetre un equilibri entre la vida i qualitat ecològica dels rius, i l'activitat econòmica i poblacional. Però ara per ara això no sembla que vagi per aquí. I especialment a Catalunya, amb el contingut del Pla sectorial de cabals de manteniment de les conques internes de Catalunya, aprovat per la Resolució MAH/2465/2006.

La més que reconeguda estacionalitat de les pluges en el nostre clima mediterrani, així com les nombroses infraestructures de regulació, captació i aprofitaments de l'aigua, fa que el recurs de l'aigua que passi o pugui passar per un riu sigui un element molt important i gens menyspreable. Però això pot agreujar-se quan es propugna una aplicació dels cabals ambientals poc rigorosa. Aquesta actuació comportarà una afectació directa als aprofitaments de regadiu, abastament a centrals hidroelèctriques o a poblacions, les quals disposen, recordem, de les seves respectives concessions, legalment atorgades. **Voler mantenir un cabal mínim en tots els rius és una quimera que només portarà perjudicis d'una magnitud econòmica i social in comptable, demés de ser del tot inviable i contra natura.**

Per la qual cosa, des de l'INSTITUT AGRÍCOLA, estarem molt pendent de la tramitació d'aquests plans, amb l'objectiu de que guanyi la cordura i es donin les suficients garanties jurídiques per garantir la perdurabilitat de les activitats agràries. **La clau és garantir la permanència dels nostres agricultors i de les activitats econòmiques que tenen, en l'aigua, un factor productiu limitant i fonamental.**

Certament com a idea utòpica, no hi ha res més bucòlic que aspirar a veure passar aigua tot l'any pels rius. Però, siguem realistes, en el segle XXI, l'economia no funciona amb certs “ideals” sinó amb la gestió i planificació d'uns recursos que ens han de permetre ser més competitiu i eficients, per a que l'ésser humà pugui sobreviure dignament i amb sentit comú. Defensarem, sempre, per tant, la necessitat i el deure de subratllar que tenim un país amb grans actius, on hi tenim que aplicar polítiques de seny, creixement i de superació per a fer front a les dificultats i millorar com a país. **Posar per endavant que els cabals de manteniment han de suposar una restricció immediata i ineludible dels usos actuals de l'aigua no ha de ser la prioritat.** Cal estudiar i analitzar detingudament les necessitats i demandes de cadascú, per tal de compatibilitzar-ho.